

OBETOVANIE

405/2015

www.inky.sk

8. 11. 2015

Kto je Boh? – čo je to láska? – ako môžeme milovať Boha?

Tak sme sa teda rozhodli! V KRÉDE (a rovnako aj v liturgickom tichu po homílii-kázni a v modlitbách veriacich, kde sme prosili za to, aby počuté sa stalo aj skutočným) sme to aj navonok vyjadrili: Áno, Pane, ideme do toho! Chceme to, čo ponúkaš! Vydávame sa na cestu! No a OBETOVANIE je začiatkom a liturgickým vyjadrením uskutočnenia tohto nášho rozhodnutia. A prečo práve obetovanie sa Bohu?

Už vieme, že základom cesty, na ktorú sme sa vydali, je *znovu-zrodenie*. Nie je to cesta v zmysle miesta, v ktorej by sme (ako si to niektorí predstavujú) išli „zo zeme“ na miesto, ktoré sa volá „Nebo“ a ktorá sa odohrá až niekedy pri smrti. Je to cesta zo stavu, v ktorom nie sme ako Boh, nežijeme ako Boh a preto ani nemáme spoločenstvo s Bohom, od ktorého sa úplne odlišujeme; do stavu, v ktorom sme ako Boh, žijeme ako Boh a preto môžeme vstúpiť do Bohom ponúkanej jednoty s Bohom, vstúpiť do Jeho Trojičného života, ktorý je Božím Kráľovstvom, ktorý je Nebom. A na tejto ceste sme práve tu a teraz a smrťou sa nezačne, ale skončí...

Kto je teda Boh, aby sme ho mohli napodobniť a stať sa Mu podobní? Písmo odpovedá: „*Boh je láska*“ (1 Jn 4,16 SSV). Už z druhej lekcie vieme, že láska je východiskom všetkých ostatných Božích vlastností: je príčinou Jeho svätosti, dôvodom Jeho dokonalosti i motívom Jeho stvoriteľstva i vykupiteľstva. Ak teda chceme byť ako Boh, musíme sa stať láskou tak, ako Boh je láskou: „*Cieľ nášho života spočíva v plnení Pánových prikázani: Milovať Boha, milovať svojho blížneho. Ak žijeme tento prikaz celým srdcom, celou dušou, celým duchom, budeme zbožstení, budeme podobní Kristovi. Boh je láska, Boh je svetlo. Človek stvorený na Jeho podobu musí sa stať úplne láskou, úplne svetlom.*“ (Jean Yves Leloup, Slová z Hory Athos). Svätý Augustín s tým plne súhlasí a veľmi logicky tvrdí, že ak naozaj milujeme ako Boh, tak sme dosiahli všetko a sme dokonalí aj vo všetkom ostatnom: „*Miluj – a rob čo chceš! ... Z tohto koreňa, sa nemôže narodiť nič iné iba dobro.*“ Inými slovami, ak sme naplnení rovnakou láskou ako Boh a láska sa stala doslova našou prirodzenosťou a východiskom i motívom všetkého, našim zásadným životným postojom, potom úplne zákonite aj vo všetkom ostatnom budeme ako Boh, pretože stojíme na rovnakom základe, vychádzame z rovnakého východiska a preto aj výsledky sú rovnaké, u nás rovnako, ako o Boha. Nemusíme sa už viac kontrolovať, môžeme byť úplne spontánni – a predsa vo všetkom budeme konať sväto a dokonalo, pretože už Boha nie len *napodobňujeme*, ale práve v láske a láskou sme sa aj naozaj *stali* takí, ako Boh! Konečne sa na nás uskutočnili slová Krista: „*Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva. Musíte sa znova narodiť*“ (Jn 3,5.7 SSV).

Neprekvapuje nás preto, že Ježiš lásku priamo prikazuje: „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle a svojho blížneho ako seba samého!*“ (Lk 10,27 SSV), ani to, že ju považuje za v podstate jediné kritérium, podľa ktorého môžeme spoznať, že niekto je kresťanom a katolíkom: „*Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás.*“³⁵ Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať“ (Jn 13,34-35 SSV).

ČO JE TO LÁSKA?

To, čo by nás mohlo prekvapiť, je, že Kristus lásku *prikazuje*. Či sa dá láska prikázať? Je možné človekovi nariadiť, aby mal v sebe nejaký cit? Láska – to je cit, ktorý sa v nás alebo objaví, alebo nám nič nepomôže, ak chýba! Ako by sa láska mohla dať prikázať? Ved' ak by to bola pravda, potom by sa dala pokojne nariadiť aj láska medzi snúbencami a manželmi a to je predsa hlúposť, nie? Či...?

Tu sa dostávame k jednému veľkému mýtu dnešnej doby: „*Láska sa často mylí so zamilovaním, s náhlym zrútením priehrad, ktoré do tohto okamihu oddeľovali dvoch cudzích ľudí.*“ (Erich Fromm). Ak ale láska nie je citom – čím je potom? „*Skutočná láska nie je pocit, ktorý nás pohltí. Je to premyslené a záväzné rozhodnutie. ... Skutočná láska je skôr záležitosť vôle než pocitov. Ten, kto skutočne miluje, to robí preto, že sa rozhodol milovať. To znamená, že prijal určitý záväzok, či už je pocit lásky prítomný alebo nie*“ (M. Scott Peck); „*Láska by mala byť v podstate aktom vôle, rozhodnutím oddať celý svoj život životu iného človeka ... je to rozhodnutie, je to úsudok, je to sľub. Keby láska bola len cit, nebolo by základu pre sľub večnej lásky. Cit prichádza a môže prejsť. Ako môžem usudzovať, že bude trvalý, ak môj akt nezahŕňa úsudok a rozhodnutie?*“ (Erich Fromm).

Možno najlepšie slová, ktoré vystihujú povahu skutočnej lásky, sú *vernosť* a *oddanosť* Milovať iného znamená prijať voči nemu záväzok vernosti a oddanosti. Teda nielen nestáť citovú náklonnosť, ale trvalý postoj, zakotvený v našom ľudstve, čiže v rozume a slobodnej vôli. Takže na otázku: „Brali ste sa z lásky, alebo z rozumu?“ jestvuje len jedna odpoveď: „Z lásky, čiže z rozumu a celou svojou vôľou!“ Pritom nejde len o to, že *cit* je nestály a „*pocit extatické lásky, jeň charakterizuje obdobie zamilovanosti, nakoniec vždy odejde*“ (M. Scott Peck). Ide o to, že city sú vo všeobecnosti podstatne *sebecké*: citová náklonnosť k inej osobe je v podstate *uspokojovaním našej citovej potreby*, ktorú v nás takáto citová zamilovanosť vyvoláva: „*Druhou najobvyklejšou predstavou o láske je tá, že závislosť je láska. ... je (to) parazitizmus, nie láska. Ak potrebujete k svojmu prežitiu inú osobu, potom na tejto osobe parazitujete*“ (M. Scott Peck). A naozaj, ľudia, ktorí takúto citovú zamilovanosť prežívajú, ju často veľmi úprimne opisujú práve slovami: „*Neviem bez neho žiť... chýba mi... musí byť môj/moja!*“ a pod. A ak sa táto túžba nenaplní, alebo sklame – napríklad v manželstve pri nevere toho druhého – sme až šokovaní, ako rýchlo sa „láska“ zmenila na „nenávisť“... V skutočnosti sa nič na nič nezmenilo, je to stále jedno a to isté sebecko, túžiacie uspokojiť svoje citové potreby. Len sa zmení forma: Ak neviem uspokojiť seba tak, že k sebe pripútam človeka, od ktorého dúfam ono uspokojenie získať, tak uspokojím seba a svoje zranenie aspoň tak, že sa mu kruto pomstím za to, že odmietol byť mojou hračkou, mojim otrokom, mojim uspokojovadlom a dokážem tak všetkým (a hlavne jemu) svoju vlastnú nenahraditeľnosť, moc, dôležitosť, nezávislosť,... Netreba hádam zdôrazňovať, že takýto sebecký citový vzťah, mylne považovaný za lásku, môžeme prežívať aj voči Bohu: „*Lidé s těmito projektivními vysněnými představami o Bohu líčí svůj vztah k Bohu převážně takto: „Držím se Boha”, „visím na Bohu, bez něho bych nemohl žít”, „pevně se držím Boha”, „Bůh je opora mého života”, „kdybych ztratil Boha, nemám už v životě nic” atd.*“ (Karl Frieligsdorf). Preto aj v kresťanstve chápeme

dôležitosť skutočnej lásky, očistenej od každej sebeckosti, prameňiacej v citoch: „*Konečným cieľom je apatea*¹. *Vtedy je človek ako Boh. Viac v ňom nie sú zlé myšlienky, nie je viac otrokom nijakej vášne; stal sa láskou bez emócií, bez želaní: on je. Jeho modlitba je vtedy naozaj účinná, lebo sa modlí srdcom samého Boha, ktorý tvorí a udržuje svet*“ (otec Dionýz, Hora Athos). Spomínam si, že kedysi sme práve takto definovali lásku ešte ako mladí bohoslovci na teologickej fakulte: „*Láska, to je bezcitné a bezohľadné úsilie o dobro druhého*“ ☺. Znie to možno strašidelne a v prvej chvíli sa možno predstavy *bezcitnej lásky* zhrozíme. Ale len na prvý pohľad. Pretože opak je pravdou! Ak sú do našej lásky primiešané *city* ako strach, hlad, sebecká túžba,... práve vtedy sa láska mení na manipuláciu, pripútavanie si druhého človeka k sebe, jeho využívanie na náš vlastný pocit toho, akí sme dôležití, nenahradiateľní, vzácni, milujúci, obetaví,... a ten druhý sa stáva iba nástrojom tohto nášho sebaukájania. Ako vraví John Powell: „*Budeme si vytvárať klientelu progresívne slábnoucích „lidi v nouzi”. Vycvičíme je v drogovej závislosti na nás. To však není láska.*“ Naopak, Boh miluje vskutku *bezcitne*. To znamená nielen úplne a nemenne, celým svojim bytím, ale aj úplne nesebecky. Keď láska a vernosť voči nám ľudom od Neho vyžadovala zjednotiť sa so 108 miliardami ľudských bytostí, prežiť 108 miliárd ľudských životov a vziať na seba bolesť a utrpenie hriechu 108 miliárd ľudí (porov. úvaha č. 401), nebol v ňom žiaden cit *strachu*, ktorý by Ho od toho odvádzal, ani žiaden cit *pohodlnosti*, ktorý by Mu našepkával, aby to vzdal. Preto to bez váhania urobil. Nakoniec, to je aj lekcia, ktorú nám zanechal Ježiš v Getsemanoch: „*I doľahli naňho smútok a úzkosť.*”³⁸ *Vtedy im povedal: "Moja duša je smutná až na smrť. Ostaňte tu a bďte so mnou!"*³⁹ *Trochu poodišiel, padol na tvár a modlil sa: "Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako ty."*“ (Mt 26,37-39 SSV). Na Ježiša – ako na človeka vo všetkom nám podobného – dolieha *cit* strachu, úzkosti, smútku,... Je to *cit*, ktorý Ho nabáda: *Vyhni sa tomu! Odmietni ten kalich! Ved môžeš* (porov. Mt 26,53)! Ale potom Ježiš tieto *city* prekoná, zvíťazí v ňom láska nad citmi – a v tejto láske, napriek všetkým citom, hovorí Otcovi: „*No nie ako ja chcem, ale ako ty.*“ A napriek všetkým citom z lásky ide a vezme na seba hriech sveta, aby nás zachránil!

Prvý záver z dneška? Láska nie je cit. Je to bytostné rozhodnutie rozumu a vôle. Je to niečo, k čomu sa slobodne rozhodujeme, pretože to slobodne a vedome chceme. A preto lásku je možné aj prikázať. Cit nie. Ale lásku áno!

AKO MILOVAŤ BOHA?

John Powell hovorí, že skutočná láska znamená tri veci: Byť pre milovaného OPOROU: „*Základem lásky je projevit starost o štěstí milovaného a dát mu jistotu, že mi na jeho štěstí doopravdy záleží: Moc o tebe stojím, chci především tvoje štěstí a udělám vše, co mohu, abych ti ho zajistil(a), jsi pro mne jedinečným člověkem!*“ Potom byť pre neho POVZBUDENÍM: „*Co lidé opravdu potřebují, je věřit v sebe, důvěřovat ve svou schopnost brát životní problémy a životní příležitosti do vlastních rukou. Dodáváním odvahy se říká: Ty to dokážeš!*“ A nakoniec VÝZVOU: „*Pokus se. Rozpřáhni se. Udělej to. Dokážeš-li to, budu sedět v první řadě a utěskám si ruce. Nezdáří-li se to, budu sedět vedle tebe, nebudeš sám. Vydej se kupředu. Dej do toho vše, co můžeš. Ty to dokážeš.*“ Je to opravdivý akt darovania sa druhému človekovi, skutočná vernosť jemu a jeho šťastiu, oddanosť, v ktorej som „*odložil svá vlastní uspokojení na pozdější dobu a soustředil se na potřeby těch, které miluji*“ (John Powell). Voči ľudom je tento postoj lásky náročný, ale pochopiteľný. Ale čo voči Bohu? Ako môžem ja, človek, byť oporou Boha? Dodávať Bohu odvalu? A vyzývať dokonalého Boha k *rastu*? Čo vlastne

ja môžem Bohu darovať, čo môžem ja, človek, pre Boha urobiť? Nie je to predsa práve ten Boh, ktorý hovorí: „*Mne patří všechna lesná zver, tisíčky horské zveriny.*”¹² *Aj keď budem hladný, nebudem pýtať od teba; ved' moja je zem i s tým, čo ju naplňa*“ (Ž 50,10-12 SSV)? A nie som náhodou ja ten človek, o ktorom je povedané: „*Čo máš, čo si nedostať*“ (1 Kor 4,7 SSV)?

Odpoveď nachádzame v knihe Genezis, kde čítame: „*Pán, Boh, vysadil na východe, v Edene, raj. I vzal Pán, Boh, človeka a umiestnil ho v raji Edenu, aby ho obrábal a strážil*“ (Gn 2,8.15 SSV). Raj je spoločné dielo Boha a človeka. A práve Raj je spôsobom, ako môže človek milovať Boha a niečo Mu skutočne dať: „*Miluješ ma? Pozri, tu je dielo, ktoré je Mi milé a drahé, nádherná záhrada Raja! Ak ma miluješ a chceš mi slúžiť, choď a urob Raj ešte väčším a krajším na Moju slávu a Moju potechu!*“ Je to podobné, ako keď rytier prisahá vernosť svojmu kráľovi – a presne to je láska! – aby potom išiel a túto vernosť naplnil službou kráľovstvu, v ktorom jeho kráľ vládne.

V Kristovi sa zavŕšilo dielo, ktoré Rajom začalo. Na zemi sa ocitlo Božie Kráľovstvo. A Ježiš koná rovnako, ako Jeho Otec v Raji. Hovorí učeníkom: „*Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania*“ (Jn 14,15 SSV) – a potom im prikazuje: „*Choďte teda, učte všetky národy (dosl. premeňte na učeníkov všetky národy) a krstite ich v mene Otca i Syna i Duchu Svätého*”²⁰ *a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal*“ (Mt 28,19-20 SSV). Inými slovami: Milujete ma? Hľa, tu je Kráľovstvo, moja Nevesta–Cirkev (Ef 5,31n), za ktorú som vyliat svoju vlastnú krv (Ef 5,25). Ak ma teda milujete, choďte a budujte Kráľovstvo! Budujte Cirkev! Zasväťte jej služby svoje životy! Urobte ju veľkou, krásnou a slávnou, pokrývajúcou celý svet, všetkých ľudí, všetky národy – na moju i Otcovu slávu a potechu! Ak ma naozaj milujete – tak toto je spôsob! Ak ma naozaj milujete – tak to urobíte! Choďte! „*A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta*“ (Mt 28,20 SSV), pretože „*ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske*“ (Jn 15,10 SSV).

Druhý záver z dneška? Existuje len jeden spôsob, ako sa darovať Bohu a v láske Mu slúžiť – a to ten, že zasväťme samých seba i svoj život službe Jeho dielu, Jeho Kráľovstvu, jeho Neveste – a tou je Božie Kráľovstvo na zemi, Cirkev! Preto „*všetci veriaci musia podľa vlastného postavenia venovať svoje sily na to, aby viedli svätý život a napomáhali vzrast Cirkvi a jej ustavičné posväcovanie*“ (Kódex cirkevného práva. c. 210) v hlbokjej vernosti a oddanosti lásky k Bohu, ktorému tým slúžia. V Cirkvi nám Boh dal dar, možnosť a privilégium opravdivo Ho milovať! Cirkev je jediný spôsob, ako milovať Boha a slúžiť Mu – a preto nám ju tu zanechal takú, aká je, Božská, ale aj ľudská súčasne!

V liturgii tak hneď po *rozhodnutí sa* v KRÉDE nasleduje aj jeho uskutočnenie v OBETOVANÍ: kedy v chlebe a víne a peňažných daroch prinášame symbolicky, ale zato reálne a hlavne celých a samých seba, aby sme odteraz vo vernosti a oddanosti úplne patrili Bohu, boli v láske Jeho vlastníctvom, zasvätení službe Jemu a Jeho dielu. Váš Inky

ZHRNUTIE NA ZAPAMÄTANIE SI:

- Boh je láska. Byť ako Boh znamená stať sa láskou po vzore Boha – aby sa tak láska stala úplne našou novou prirodzenosťou.
- Láska nie je cit, ale postoj rozumu a vôle, v ktorom celým bytím prijímame trvalý záväzok vernosti a oddanosti voči milovanému, bez ohľadu na to, či naše city sú za, proti, alebo vôbec nie sú prítomné.
- Jediný spôsob, ako milovať Boha, je verne a oddane slúžiť Jeho dielu, ktorým Jeho Nevesta – Cirkev, čiže Božie Kráľovstvo na zemi a tejto službe lásky zasvätiť seba aj svoj život.

¹ Apateia, stav, v ktorom city úplne zmŕkli...